

No: 1780 – Mahreç İşareti

ACIPAYAM KAVUNU

Tescil Ettiren

ACIPAYAM KAYMAKAMLIĞI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 16.11.2022 tarihinden itibaren korunmak üzere 29.09.2025 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1780
Tescil Tarihi	: 29.09.2025
Başvuru No	: C2022/000406
Başvuru Tarihi	: 16.11.2022
Coğrafi İşaretin Adı	: Acıpayam Kavunu
Ürün / Ürün Grubu	: Kavun / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Acıpayam Kaymakamlığı
Tescil Ettirenin Adresi	: Aşağı Mah. Hastane Cad. Kat: 3 20800 Acıpayam DENİZLİ
Coğrafi Sınır	: Denizli ili Acıpayam ilçesi
Kullanım Biçimi	: Acıpayam Kavunu ibaresi ve mahreç işareti amblemi ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında Acıpayam Kavunu ibaresi ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Acıpayam Kavunu; Denizli ilini Acıpayam ilçesinde uzun yıllardır yetiştirilen, az lifli, tatlı ve sulu yapısıyla öne çıkan kavundur. Suda çözünebilir kuru madde miktarı (Briks değeri) %9,45-11,40 arasındadır. Üretimi, üreticilerin kendi ürettikleri kavun meyvelerinden aldıkları tohumlar ile gerçekleştirilir. Geç dönemde (ağustos ayının ikinci yarısında) hasat edilir ve uygun koşullarda ocak ayının ortasına kadar muhafaza edilebilir.

Tohum özellikleri: Acıpayam Kavunu tohumları, oval-elips şekilli, açık ve koyu sarı renklidir. Bir gramda 30-50 adet tohum bulunur. Tohumlar canlılıklarını normal koşullarda 5-8 yıl muhafaza eder.

Bitkisel özellikler: 3-4 ana dalı gelişim gösterir. Bitki yapısı çok kuvvetlidir. Tam gelişmiş yaprak, 5 loblu, az parçalı ve kenarları dişlidir. Genç yapraklarda ise bol girinti mevcuttur. Sürgün uçları bol tüylü, yaşlı sürgünler ise az tüylü yapıdadır. Dişi ve erkek çiçek sapsız da bol tüy içerir. Dişi çiçek, tamamen bol tüy içerir. Çiçek yapısı monoik olup her sürgün boğumu güçlü sülük içerir. Yaşlı yaprak üzeri parlak yeşil, yaprak altı mat yeşil ve bol tüylü, genç sürgün yaprakları da yeşil renktedir. Her boğumda 1 adet çiçek olduğu, ilk çiçeklerin hep erkek çiçek olduğu, dişi çiçeklerin ise 7-9 boğum sonrası olduğu görülür.

Meyve özellikleri: Acıpayam Kavunu meyveleri; oval şekilli, sap bağlantısı hafif eğri, meyve sap tarafı ve meyve çiçek ucu az sivri yapıda ve dilimsizdir. Olgunlaşmamış meyve zemin rengi yeşil, olgun meyvede zemin rengi sarıdır. Meyve boyuna düzenli girinti ve çıkıntılar içerir.

Acıpayam Kavununun meyve özelliklerine aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 1. Acıpayam Kavununun meyve özellikleri

Özellik	Değer
Meyve şekli	Oval
Meyve ağırlığı	4-6 kg/adet
Meyve çapı (eni)	17-21 cm
Meyve boyu	28-35 cm
Meyve kabuk kalınlığı	0,9-1,3 cm
Meyve eti kalınlığı	6,5-8 cm
Liflilik	Lifsiz
Sululuk	Çok sulu
Suda çözünebilir kuru madde miktarı (Briks)	%9,45-11,40
Meyve kabuğu ve rengi	Meyve boyuna bol girinti ve çıkıntılı kabuklu, dilimsiz, sarı renkli

Şekil 1. Acıpayam Kavunu meyvelerinin görünüşleri

Şekil 2. Kesilmiş Acıpayam Kavunu meyvelerinin görünüşleri

Acıpayam Kavununun coğrafi sınırda uzun bir geçmişi vardır. Acıpayam ilçesinin tarım ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Üretim Metodu:

Acıpayam Kavunu üretimine doğrudan tohum ekimiyle ya da viyollerde yetiştirilen fidelerin esas yerlerine dikimi ile başlanır. Ancak bölgede susuz ya da az su ile üretim yapılabildiğinden, doğrudan tohum ekimiyle üretim hâkimdir.

Toprak hazırlığı: Üretim, bölgede kış mevsiminde boş bırakılan tarlalarda ya da kış mevsimine dayanıklı bitkisel türlerin yetiştirildiği tarlalarda yapılır. Eğer tarla kış aylarında boş bırakılacaksa, kasım ayında derin sürülerek bahar dönemine kadar bekletilir. Bahar döneminde (nisan sonu-mayıs başı), tarlada gelişen yabancı otların yok edilmesine yönelik 20 cm derinliğinde yüzeysel işleme yapılır, taban gübrelemesi uygulanır ve tohum ekim sıraları oluşturulur. Kışlık üretim yapılan alanlarda da benzer şekilde, nisan sonu-mayıs başında gerçekleştirilen toprak işleme ile tohum ekim yeri hazırlanır.

Tohum ekimi / fide dikimi: Tohum ekimine nisan ayı sonunda ya da mayıs ayı başında başlanır. Tohum ekimi mibzerle ya da ocak usulü yapılır.

- Mibzer ile ekimde, sıra arası mesafe 140 cm, sıra üzeri mesafe 5-7 cm olarak planlama yapılır.
- Ocak usulü ekimde ise, 210-280 cm ara ile açılan sıraların boğaz noktalarına 60-70 cm mesafe ile açılan ocaklara 3-5 adet tohum ekilerek işlem tamamlanır.

Tohum ekimi tavlı toprağa ve 5-7 cm derine yapılır. Fide ile üretimde ise üreticiler, tohumları büyük hücreli viyollere ya da torbalara mart ayının ikinci yarısında veya nisan başında ekerler. 40-45 günde yetişen fideler, mayıs ayı ortasında tarlaya dikilir. Tohum ekimi ya da fide dikimi açılan karıklara ve tavlı toprağa yapılmalıdır.

Bakım: Tohum ekimi şeklindeki üretimde, ekimden yaklaşık 15-20 gün sonra fide çıkışı tamamlanır. Bitkiler iki gerçek yaprak oluşturduğunda ocaklarda seyreltme çapası yapılır ve her ocakta 2 bitki bırakılır. Kol atma başlangıcındaki ikinci çapa ile ocakta tek bitki bırakılır. Sıra arası ise, bu döneme kadar olan yağış durumuna göre değişmekle birlikte 2-3 kez traktör ve kazayağı ile işlenir. Fide dikiminden sonra ise hava koşulları ve sulama durumuna göre 1-2 kez sıra üzeri çapası, ayrıca kol atma dönemine kadar da 2-3 kez sıra arası çapası uygulanmalıdır.

Sulama: Acıpayam Kavunu hem sulu hem de susuz koşullarda yetiştirilebilir. Ancak iklim değişikliğine bağlı yüksek sıcaklıkların görüldüğü durumlarda, damla sulama yöntemiyle sulama yapılmalıdır. Bu sulama uygulaması, sıcaklık değerlerine bağlı olarak değişmekle birlikte meyve tutum döneminde başlayıp meyve tam iriliğine ulaşmaya kadar (yaklaşık 1,5-2 ay) devam eder. Susuz yapılan yetiştiricilikte meyvenin tat, koku ve aroması belirgin şekilde yüksek olur.

Zirai mücadele: Kavun üretiminde karşılaşılan hastalıklara karşı dikkatli olunmalı, mücadele zamanında ve uygun şekilde yapılmalıdır. Kavun zararlıları arasında yer alan kavun sineği, önemli zararlar oluşturabilir. Hastalık ve zararlılarla mücadele, zamanında ve entegre yöntemlerle yapılmalıdır. Hastalık, zararlı ve yabancı otların çevreyle ilişkileri dikkate alınarak, tüm zirai mücadele yöntemlerinin birbiriyle uyumlu şekilde uygulanması önerilir.

Münavebe (Ekim nöbeti): Acıpayam Kavunu üretiminde, özellikle toprak kaynaklı hastalık etmenlerine karşı başarılı bir zirai mücadele sağlamak için aynı tarlada en az iki yıl ara verilerek üretimi yapılması gerekir.

Acıpayam Kavununa ön bitki olarak şunlar önerilebilir:

- Kışlık sebze türleri (lahana, karnabahar, brokoli, ıspanak, pırasa vb.)
- Tarla bitkileri (mısır, pamuk, buğday, arpa ve silajlık yem bitkileri vb.)

Hasat ve verim: Geç dönemde (ağustos ayının ikinci yarısında) hasat edilir. Hasat olgunluğuna gelen meyveler, elle kopararak toplanır. Genellikle 2-3 seferde hasat tamamlanır. Bitki başına verim 7-8 kg'dır. Bu durumda dekardan 6-7 ton ürün elde edilebilir.

Depolama: Acıpayam Kavunu, genellikle taze olarak tüketilse de, üreticiler bir kısmını muhafaza etmek için askıya alarak saklar. Hasattan sonra uygun koşullar altında (soğutmasız adi depolarda) ocak ayının ortasına kadar muhafaza edilebilir.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Acıpayam ilçesinde uzun bir geçmişe sahip olan Acıpayam Kavunu, coğrafi sınırın tarım ekonomisinde önemli yere sahiptir. Üretimi, üreticilerin kendi ürettikleri kavun meyvelerinden aldıkları tohumlar ile gerçekleştirilir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunan Acıpayam Kavununun tüm üretim aşamaları, coğrafi sınırda gerçekleşmelidir.

Denetleme:

Acıpayam Kaymakamlığı koordinatörlüğünde; Acıpayam Kaymakamlığı, Acıpayam İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile Acıpayam Ziraat Odasından konuda uzman en az 3 kişiden oluşan denetim mercii, yılda bir kez düzenli olarak denetim gerçekleştirir. İhtiyaç duyulması veya şikâyet olması halinde ise her zaman denetim yapılabilir.

Denetim mercii tarafından; Acıpayam Kavununun üretim metoduna uygunluğu, ürünün fiziksel ve duyuşal özellikleri ile Acıpayam Kavunu ibaresinin ve mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu kontrol edilecektir.

Denetim merci, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.